

ALDINA

5

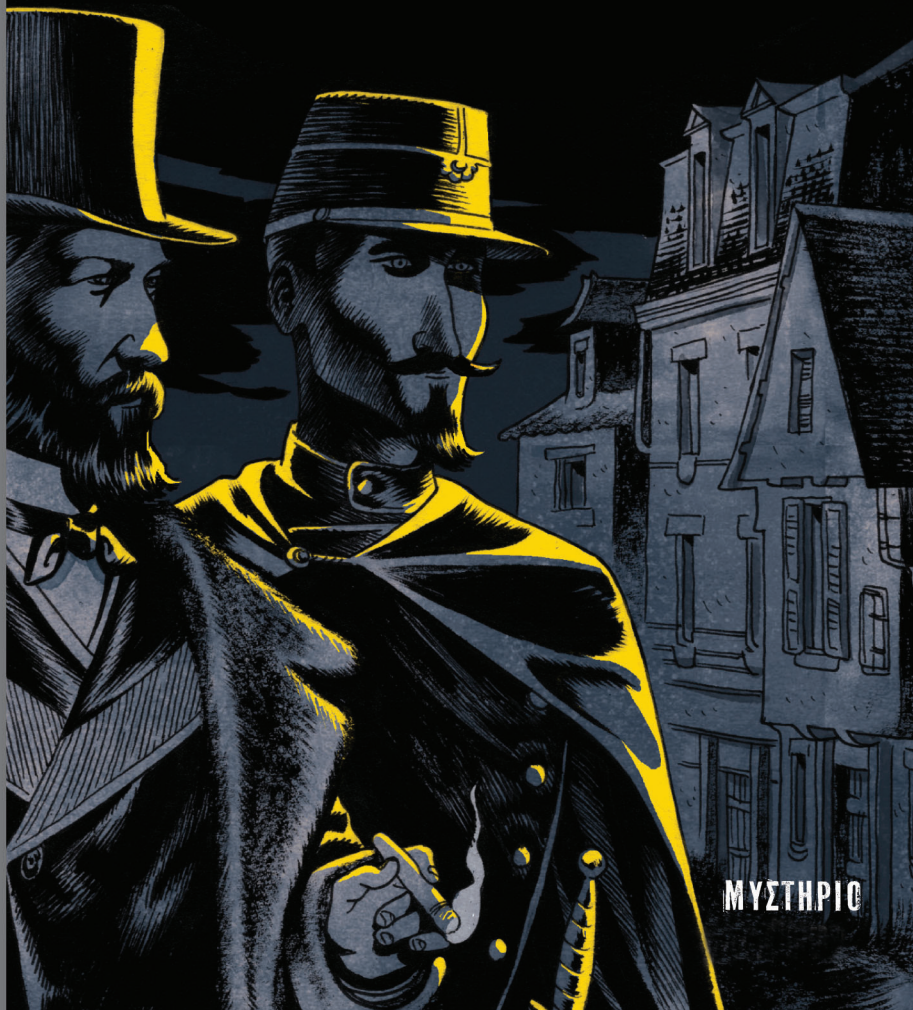
GUTENBERG

ÉMILE GABORIAU

ΥΠΟΘΕΣΗ ΛΕΡΟΥΖ

Μετάφραση
Ώρίων Ἀρκομάνης
Τίτικα Δημητρούλια

ΜΥΣΤΗΡΙΟ

Τίτλος πρωτοτύπου:
Émile Gaboriau, *L’Affaire Lerouge*

Πρώτη δημοσίευση:
1863 (έφ. *Le Pays*)

Ε Κ Δ Ο Σ Ε Ι Σ Γ Υ Τ Ε Ν Β Ε Ρ Γ

ÉMILE GABORIAU

ΥΠΟΘΕΣΗ ΛΕΡΟΥΖ

Μετάφραση
Ὁρίων Ἀρκομάνης
Τιτίκα Δημητρούλια

ΜΥΣΤΗΡΙΟ - 5
GUTENBERG || ALDINA

Στὸν Γκαμποριό θαύμαζα πάντα τὸν τρόπο ποὺ ἔστηνε τὴν πλοκή.

ARTHUR CONAN DOYLE

Ἀπὸ τὶς σημειώσεις τοῦ Κόναν Ντόιλ φαίνεται ξεκάθαρα πὼς ἡ περίφημη Σπουδὴ στὸ Κόκκινο δομήθηκε μὲ βάση τὶς πρώτες σελίδες τῆς Ὑπόθεσης Λερούζ.

THE GUARDIAN

Γοητευτικὴ ἀφήγηση, ἐξαιρετικὴ δομὴ, μιὰ ἀπολαυστικὴ ἀναγνωστικὴ ἐμπειρία.

www.WORLDS-BEST-DETECTIVE-CRIME-
AND-MURDER-MYSTERY-BOOKS.COM

Στὸ ἐπίπεδο τῆς φόρμας ὁ Κόναν Ντόιλ ἀκολούθησε τὴ δομὴ τῶν ἔργων τῶν προκατόχων του, κυρίως τὴν τεχνικὴ τῆς ἀφήγησης τοῦ Γκαμποριό, ποὺ πρότεινε τὸ χωρισμὸ τοῦ κειμένου σὲ δύο μέρη: στὸ πρῶτο ἐκτίθενται τὰ παρόντικα περιστατικὰ καὶ στὸ δεύτερο γίνεται μιὰ ἀναδρομὴ στὸ παρελθὸν τοῦ ἐγκλήματος.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

Ὁ δημοσιογράφος ποὺ πρῶτος καλλιέργησε τὸ
ἀστυνομικὸ ἀφήγημα στὴ Γαλλία δημοσιεύο-
ντας τὸ 1866 σὲ μιὰ ἐφημερίδα καὶ σὲ συνέχει-
ες τὴν Ὑπόθεση Λερούζ.

TO BHMA

Ὁ Gaboriau ἦταν ἀπὸ τοὺς πρῶτους ποὺ ἔδειξε
πὼς ἓνας ἀστυνομικὸς μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἀξι-
οσέβαστος καὶ μὲ τὸν Λεκὸκ ἄνοιξε τὸν δρόμο
γιὰ τὸν Σέρλοκ Χόλμς.

ANTONIO GRAMSCI

Τὰ μυθιστορήματα τοῦ Σιμενόν εἶναι καρπὸς
μιᾶς ἐντυπωσιακῆς γαλλικῆς ἱστορίας ποὺ ξε-
κίνησε μὲ τὶς ἱστορίες μυστηρίου τοῦ Εὐρίλ Γκα-
μποριό.

THE NEW YORK TIMES

Τὴν τελευταία μέρα τοῦ καρναβαλιοῦ τοῦ 1862, ἡ παράξενη Κλοντὶν Λεροῦζ βρίσκεται νεκρὴ στὸ ἀπομονωμένο σπιτάκι της. Μὲ τὴ δολοφονία της ξεκινᾷ ἡ ἱστορία τῆς γαλλικῆς ἀστυνομικῆς λογοτεχνίας. Καὶ ὅχι μόνο: ἡ Ὑπόθεση Λεροῦζ εἶναι τὸ δεύτερο μετὰ τοὺς Φόνους τῆς Ὁδοῦ Μοργκ τοῦ Ἐντγκαρ Ἄλαν Πόε βιβλίο πὺ ἀνοίξε τὸν δρόμο γιὰ ὅλα τὰ μυθιστορήματα μὲ ντετέκτιβ πὺ ἀκολουθήσαν. Χωρὶς τὸν Γκαμποριὸ δὲν θὰ εἶχαμε, ὅπως οἱ ἴδιοι παραδέχονται, οὔτε Κόναν Ντόιλ, οὔτε Λεμπλάνκ, οὔτε Σιμενόν.

Γιὰ πρώτη φορὰ στὰ ἑλληνικὰ ὁ «ἀληθινὸς πατέρας» τοῦ Σέρλοκ Χόλμς, τοῦ Ἀρσὲν Λουπέν, τοῦ Μαιγκρέ. Τὸ μυστήριο ξεκινᾷ:

ΤΗ ΜΕΘΕΠΟΜΕΝΗ τῆς Μαρντὶ Γκρά,¹ τὴν Πέμπτη 6 Μαρτίου 1862, πέντε γυναῖκες ἀπὸ τὸ χωριὸ τῆς Λά Ζονσέρ παρουσιάστηκαν στὸ Ἀστυνομικὸ Τμῆμα τοῦ Μπουζιβάλ.

Κατέθεσαν ὅτι ἐδῶ καὶ δύο μέρες κανεὶς δὲν εἶχε δεῖ μία γειτόνισσά τους, τὴ χήρα Λερούζ, ποὺ ἔμενε μόνη τῆς σ' ἓνα ἀπομονωμένο σπιτάκι· εἶχαν χτυπήσει πολλές φορές τὴν πόρτα τῆς. Τοῦ κάκου. Τὰ παράθυρα ὅπως καὶ ἡ πόρτα ἦταν ἐρμητικὰ κλειστὰ κι ἔτσι ἦταν ἀδύνατον νὰ ρίξουν μιὰ ματιὰ στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ σπιτιοῦ. Αὐτὴ ἡ σιωπὴ, αὐτὴ ἡ ἐξαφάνιση, τίς ἀνησυχοῦσε. Ἀπὸ φόβο γιὰ κάποια ἐγκληματικὴ ἐνέργεια, ἡ ἔστω κάποιο ἀτύχημα, ἀπαιτοῦσαν ἀπὸ τὴ «Δικαιοσύνη» νὰ σπάσει τὴν πόρτα καὶ νὰ μπεῖ στὸ σπίτι γιὰ νὰ ἡσυχάσουν.

Τὸ Μπουζιβάλ εἶναι ἓνα πολὺ ὁμορφο μέρος, ὅπου ἄντρες καὶ γυναῖκες κάνουν βαρκάδα τὴν Κυριακὴ. Γίνονται πολλὰ μικροαδικήματα, ἀλλὰ τὰ ἐγκλήματα εἶναι σπάνια. Ἐτσι ὁ ἀστυνόμος ἀρνήθηκε ἀρχικὰ νὰ ὑποχωρήσει στὴν παράκληση τῶν γυναικῶν. Ἀλλὰ αὐτὲς δὲν

1. Μαρντὶ Γκρά (Mardi Gras): εἶναι ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ γαλλικοῦ Καρναβαλιοῦ. [Ἡ μετάφραση βασίστηκε στὴν ἔκδοση E. Dentu, Παρίσι, ²1867, ἀλλὰ δὲν ἀκολουθεῖ τὴν παραγραφοποίησιν τῆς παλαιᾶς αὐτῆς ἔκδοσης. Ὅλες οἱ σημειώσεις εἶναι τῶν μεταφραστῶν.]

ἔκαναν πίσω, ἐπέμειναν μὲ τόσο πεῖσμα ποὺ ὁ λειτουργός, ἀποκαμωμένος, κάμφθηκε ἐντέλει. Ἔστειλε νὰ φωνάξουν τὸν ἐνωμοτάρχη τῆς Χωροφυλακῆς μὲ δύο ἄντρες του, κάλεσε ἕναν κλειδαρά, καὶ μαζί τους ἀκολούθησε τὶς γειτόνισσες τῆς χήρας Λερούζ.

Ἡ Λὰ Ζονσέρ χρωστᾷ τὴν ὅποια φήμη της στὸν ἐφευρέτη τοῦ σιδηροδρόμου μὲ ἐλκυσμὸ ἀτμοῦ ἐκροῆς,² ὁ ὁποῖος ἐδῶ καὶ ἀρκετὰ χρόνια κάνει ἐκεῖ, μὲ περισσότερη ἐπιμονὴ παρὰ ἐπιτυχία, τὰ δημόσια πειράματα τοῦ συστήματός του. Εἶναι ἓνα ἀσήμαντο χωριουδάκι πάνω στὴν πλαγιὰ ποὺ δεσπόζει στὸν Σηκουάνα, ἀνάμεσα στὴ Μαλμεζὸν καὶ τὸ Μπουζιβάλ. Ἀπέχει περίπου εἴκοσι λεπτὰ ἀπὸ τὸν μεγάλον δρόμον ποὺ πᾶει ἀπὸ τὸ Παρίσι στὸ Σὲν Ζερμέν, περνώντας ἀπὸ τὸ Ριέιγ καὶ τὸ Πὸρ-Μαρλί. Πᾶς ἐκεῖ ἀπὸ ἕναν κατσικόδρομον, ἄγνωστο στὶς μεταφορὲς καὶ τὶς συγκοινωνίες.

Ἡ μικρὴ ομάδα λοιπόν, μ' ἐπικεφαλῆς τοὺς χωροφύλακες, πῆρε τὸν φαρυδὸν δρόμον ποὺ σ' ἐκεῖνο τὸ σημεῖο ἀκολουθεῖ τὸν Σηκουάνα, καὶ ἀμέσως μετὰ ἔστριψε δεξιὰ καὶ ἀκολούθησε ἕναν κάθετον δρόμον, στριμωγμένο ἀνάμεσα σὲ ψηλὰς μάντρες.

2. Ἡ ἔννοια τοῦ σιδηροδρόμου ἀναπτύχθηκε κυρίως στὴν Ἀγγλία τὴν ἐποχὴ τῶν Ναπολεόντειων Πολέμων, ὅταν τὸ Γαλλικὸ Ναυτικὸ εἶχε ἀποκλείσει τὴ Βρετανία. Τότε ἄρχισε ἡ μεταφορὰ ἐμπορευμάτων καὶ πρώτων ὑλῶν σὲ βαγόνια ποὺ τὰ ἔσερναν ἄλογα πάνω σὲ ξύλινες καὶ ἀργότερα χαλύβδινες ράγες. Ὁ Στέφενσον (George Stephenson, 1781-1848) ἔφτιαξε τὴν πρώτη ἀτμομηχανή, ποὺ τελειοποίησε ὁ γιός του Ρόμπερτ (1803-1859), ἀλλὰ τῆς ἔδωσε τὴν τελειωτικὴ μορφή της ὁ Γάλλος Σεγκέν (Marc Seguin, 1786-1875) τὸν ὁποῖον ἐννοεῖ ὁ Γκαμποριό.

Ἄφοῦ ἔκαναν καμιὰ ἑκατοστὴ βήματα ἀκόμη, φτάσανε μπροστὰ σ' ἓνα σπιτάκι πάρα πολὺ ταπεινὸ ἀλλὰ ἀξιοπρεπές. Αὐτὸ τὸ σπιτάκι, ἢ μᾶλλον αὐτὸ τὸ καλυβάκι, θὰ πρέπει νὰ τὸ εἶχε χτίσει κάποιος Παριζιάνος καταστηματοῦρχος ποὺ τοῦ ἄρесе νὰ κοιτάζει τὴν ὠραία φύση, γιατί εἶχε κόψει συστηματικὰ ὅλα τὰ δέντρα γύρω του. Εἶχε ἀρκετὸ βάθος ἀλλὰ στενὴ πρόσοψη καὶ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ ἓνα ἰσόγειο μὲ δύο δωμάτια καὶ μιὰ ἀποθήκη ἀπὸ πάνω. Γύρω του ἔκτεινόταν ἓνας ἀφρόντιστος κῆπος, ποὺ μετὰ βίας τὸν προστάτευε ἀπὸ τοὺς πλιατσικολόγους μιὰ μάντρα ἀπὸ ξερολιθιά, γύρω στὸ ἓνα μέτρο ὕψος καὶ ἡ ὁποία ἤδη εἶχε γκρεμιστεῖ σὲ κάμποσα σημεῖα. Στὸν κῆπο αὐτὸν ἔμπαινες σπρώχνοντας ἓνα ξύλινο καφασωτὸ ποὺ ἔπαιζε τὸ ρόλο πόρτας καὶ στηριζόταν γιὰ ν' ἀνοίγει σὲ συρμάτινους ἀρμούς.

— Ἐδῶ εἶναι, εἶπαν οἱ γυναῖκες.

Ὁ ἀστυνόμος σταμάτησε. Εὐνόσω βιάδιζαν, εἶχαν προστεθεῖ στὴν ἀκολουθία του ὅλοι οἱ ἀργόσχολοι κι οἱ χασομέρηδες τῆς περιοχῆς. Τώρα τὸν περιστοίχιζαν καμιὰ σαρανταριὰ περίεργοι.

— Νὰ μὴ μπεῖ κανένας στὸν κῆπο, εἶπε.

Καὶ γιὰ νὰ εἶναι σίγουρος ὅτι θὰ τὸν ὑπακούσουν, τοποθέτησε τοὺς δύο χωροφύλακες σκοποὺς μπροστὰ στὴν εἴσοδο καὶ προχώρησε ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸν ἐνωμοτάρχη τῆς Χωροφυλακῆς καὶ τὸν κλειδαρά.

Χτύπησε κι αὐτὸς πολὺ δυνατὰ κάμποσες φορὲς μὲ τὴ μολυβένια λαβὴ τοῦ μπαστουניοῦ του, πρῶτα τὴν πόρτα κι ἔπειτα ἓνα ἓνα ὅλα τὰ παντζούρια. Χτύπαγε καὶ κολλοῦσε μετὰ τὸ ἀφτί του στὸ ξύλο γιὰ ν' ἀκούσει. Μὴν ἀκούγοντας τίποτε, ξαναγύρισε πρὸς τὸν κλειδαρά.

— Ἀνοίξτε, τοῦ εἶπε.

Ὁ κλειδαράς πῆρε τὴν ἀρμαθιά μὲ τὰ ἀντικλείδια καὶ ἐτοίμασε τὰ ἐργαλεῖα του. Εἶχε ἤδη βάλει ἓνα «παπαγαλάκι» στὴν κλειδαριά, ὅταν μεγάλο σούσουρο ἀκούστηκε ἀπὸ τὴ μεριά τῶν χασομέρηδων.

— Τὸ κλειδί! φώναξε κάποιος. Βρήκαμε τὸ κλειδί!

Πράγματι, ἓνας πιτσιρικὰς καμιά δωδεκαριά χρονῶν, ποὺ ἔπαιζε μὲ τοὺς φίλους του, εἶδε στὸ χαντάκι στὴν ἄκρη τοῦ δρόμου ἓνα πελώριο κλειδί. Τὸ μάζεψε καὶ τὸ ἔφερνε θριαμβευτικά.

— Γιά δῶς' το μου, παιδάκι μου, τοῦ εἶπε ὁ ἐνωμοτάρχης, νὰ πᾶμε μέσα νὰ δοῦμε.

Δοκίμασαν τὸ κλειδί. Πραγματικὰ ἦταν τὸ κλειδί τῆς ἐξώπορτας. Ὁ ἀστυνόμος μὲ τὸν κλειδαρὰ ἀλληλοκοιτάχτηκαν μὲ πολὺ ἄσχημα προαισθήματα.

— Δὲ φαίνονται καλὰ τὰ πράγματα! μουρμούρισε ὁ ἐνωμοτάρχης.

Μπῆκαν στὸ σπίτι, ἐνῶ ὅσοι εἶχαν μείνει ἔξω, ποὺ τοὺς συγκρατοῦσαν μὲ δυσκολία οἱ χωροφύλακες, χοροπηδοῦσαν ἀπὸ ἀνυπομονησία, τέντωναν τὸ λαιμό, σκαρφάλωναν στὴ μάντρα — κάτι προσπαθοῦσαν νὰ δοῦν, κάτι νὰ καταλάβουν ἀπ' αὐτὸ ποὺ συνέβαινε.

Δυστυχῶς, αὐτοὶ ποὺ εἶχαν μιλήσει γιὰ ἐγκλημα δὲν εἶχαν γελαστεῖ. Ὁ ἀστυνόμος σιγουρεύτηκε μὲ τὸ ποὺ πάτησε στὸ κατώφλι. Στὸ πρῶτο δωμάτιο τὰ πάντα μαρτυροῦσαν ξεκάθαρα τὴν παρουσία κακοποιῶν· τὰ ἐπιπλα, ἓνα κομὸ καὶ δύο μπαούλα, εἶχαν σπασμένες κλειδαριές καὶ ἔχασκαν ὀρθάνοιχτα. Στὸ δεύτερο δωμάτιο, ποὺ χρησίμευε γιὰ κρεβατοκάμαρα, ἡ ἀκαταστα-

σία ἦταν ἀκόμη μεγαλύτερη. Λὲς κι ἓνα μανιασμένο χέρι εἶχε διαλύσει μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση τὰ πάντα.

Τέλος, κοντὰ στὸ τζάκι, μὲ τὸ πρόσωπο στὶς στάχτες, ἦταν σωριασμένο τὸ πτώμα τῆς χήρας Λερούζ. Ὀλόκληρη ἡ μία μεριά τοῦ προσώπου καὶ τὰ μαλλιά της ἦταν καμένα, καὶ ἀπὸ θαῦμα ἡ φωτιά δὲν εἶχε προχωρήσει στὰ ροῦχα της.

— Παλιοτόμαρα! μουρμούρισε ὁ ἐνωμοτάρχης τῆς Χωροφυλακῆς. Δὲν μποροῦσαν νὰ τὴν κλέψουν χωρὶς νὰ τὴ δολοφονήσουν τὴ δύστυχη γυναίκα;

— Μὰ ποῦ τὴ χτύπησαν; ρώτησε ὁ ἀστυνόμος. Δὲ βλέπω αἷμα πουθενά.

— Ὅρίστε, ἐδῶ, ἀνάμεσα στοὺς ὤμους, ἀστυνόμε μου, συνέχισε ὁ ἐνωμοτάρχης. Μά τὴν πίστη μου, ἔφαγε δύο πολὺ γερά χτυπήματα! Θὰ στοιχημάτιζα τὰ γαλόνια μου ὅτι δὲν πρόλαβε νὰ κάνει κίχ!

Ἐσκυψε στὸ ἄψυχο σῶμα καὶ τὸ ἀκούμπησε.

— ὦ, συνέχισε, ἔχει παγώσει γιὰ τὰ καλά! Μέχρι ποῦ ἔχει ἀρχίσει νὰ παρέρχεται ἡ νεκρική ἀκαμψία. Πᾶνε τουλάχιστον τριάντα ἔξι ὥρες ποὺ τὴ χτύπησαν.

Ὁ ἀστυνόμος, σ' ἓνα τραπεζάκι, ἔγραφε ὅσο μποροῦσε καλύτερα ἓνα στοιχειῶδες πρακτικό.

— Δὲ χρειάζεται ν' ἀπεραντολογοῦμε ἀλλὰ νὰ βροῦμε τοὺς ἐνόχους, εἶπε στὸν ἐνωμοτάρχη. Ἄς εἰδοποιήσουμε τὸν εἰρηνοδίκη καὶ τὸν δήμαρχο. Ἐπιπλέον, κάποιος νὰ τρέξει στὸ Παρίσι, νὰ πάει αὐτὸ τὸ χαρτί στὴν Εἰσαγγελία. Σὲ δύο ὥρες μπορεῖ νὰ ἔρθει ἐδῶ ἓνας ἀνακριτής. Μέχρι τότε, θὰ κάνω ἐγὼ ὁ ἴδιος μιὰ προσωρινὴ ἔρευνα.

— Νὰ πάω ἐγὼ τὴν ἐπιστολή; ρώτησε ὁ ἐνωμοτάρχης.

—“Οχι. Νὰ στείλετε ἕναν ἀπὸ τοὺς ἄντρες σας. Ἐσεῖς θὰ εἶστε πιὸ χρήσιμος ἐδῶ, τόσο γιὰ νὰ συγκρατήσετε αὐτοὺς τοὺς περίεργους ἔξω, ὅσο καὶ γιὰ νὰ μοῦ βρεῖτε τοὺς μάρτυρες ποὺ χρειαζόμαστε. Θ’ ἀφήσετε τὰ πάντα ὅπως τὰ βρήκαμε. Ἐγὼ θὰ ἐγκατασταθῶ στὸ πρῶτο δωμάτιο.

Ἕνας χωροφύλακας ὁρμησε τρέχοντας πρὸς τὸ σταθμὸ τοῦ Ριέιγ, ἐνῶ ὁ ἀστυνόμος ἄρχισε ἀμέσως τὴν προκαταρκτικὴ ἐξέταση ὅπως ὀρίζει ὁ Νόμος.

Ποιά ἦταν αὐτὴ ἡ χήρα Λερούζ; Ἀπὸ ποῦ ἦταν, τί ἔκανε, ἀπὸ τί ζοῦσε καὶ πῶς; Τί συνήθειες εἶχε, τί συμπεριφορὰ, τί παρέες; Ξέρανε ἂν εἶχε ἐχθρούς, ἂν ἦταν τσιγγάνα, ἂν εἶχε φήμη πὼς εἶχε λεφτά; Αὐτὰ ἔπρεπε νὰ μάθει ὁ ἀστυνόμος.

Ἀλλὰ παρόλο ποὺ παρέλασαν πολλοὶ μάρτυρες, οἱ πληροφορίες τοὺς ἦταν ἐλάχιστες. Οἱ καταθέσεις τῶν γειτόνων διαδέχονταν ἡ μία τὴν ἄλλη, ἀλλὰ ἦταν ἀνούσιες, ἀλλοπρόσαλλες, μισές. Κανένας δὲν ᾔξερε τίποτα γιὰ τὸ θύμα, ἦταν ξένη στὴν περιοχὴ. Παρουσιάστηκαν πολλοὶ ὅχι γιὰ νὰ δώσουν κάποια πληροφορία, ἀλλὰ γιὰ νὰ μάθουν κανένα νέο. Μία περιβολάρισσα ποὺ ἦταν φίλη τῆς χήρας Λερούζ καὶ μία γαλατοῦ ἀπὸ τὴν ὁποία ψώνιζε ἦταν οἱ μόνες ποὺ μπόρεσαν νὰ δώσουν κάποιες πληροφορίες ἀρκετὰ ἀσήμαντες ἀλλὰ ἀκριβεῖς.

Τελικά, μετὰ ἀπὸ τρεῖς ὥρες ἀνυπόφορων ἀνακρίσεων, ἀφοῦ ὁ ἀστυνόμος ἄντεξε ὅλα τὰ «ἀπ’ ὅ,τι ἔχω ἀκούσει» ἢ τὰ «ἀπ’ ὅ,τι λένε» τῆς περιοχῆς, ἀφοῦ μάζεψε τίς πιὸ ἀντιφατικὲς μαρτυρίες καὶ τὰ πιὸ γελοῖα κουτσομπολιά, κατέληξε περίπου σ’ αὐτὰ τὰ σίγουρα συμπεράσματα:

Πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια, στὶς ἀρχὲς τοῦ 1860, ἡ κυρία Λερούζ ἔφτασε στὸ Μπουζιβάλ μὲ μιὰ μεγάλη μεταφορικὴ ἄμαξα γεμάτη ἐπιπλα, ἀσπρόρουχα καὶ προσωπικὰ ἀντικείμενα. Κατέβηκε σ' ἓνα πανδοχεῖο ἐκδηλώνοντας τὴν πρόθεσή της νὰ ἐγκατασταθεῖ στὰ περίχωρα καὶ ἄρχισε ἀμέσως νὰ ψάχνει γιὰ σπίτι. Βρίσκοντας ὅτι αὐτὸ τὸ σπιτάκι ἦταν τοῦ γούστου της, τὸ νοίκιασε ἀμέσως χωρὶς παζάρια, πληρώνοντας τριακόσια εἴκοσι φράγκα προκαταβολικὰ τὸ ἐξάμηνο, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δεχτεῖ νὰ ὑπογράψει συμβόλαιο.

Μόλις τὸ νοίκιασε, ἐγκαταστάθηκε ἐκεῖ τὴν ἴδια κιόλας ἡμέρα καὶ ξόδεψε ἄλλα ἑκατὸ φράγκα γιὰ ἐπιδιορθώσεις. Ἦταν μιὰ γυναῖκα πενήντα τεσσάρων-πενήντα πέντε ἐτῶν, καλοδιατηρημένη, γερή, ὑγιέστατη. Κανεὶς δὲν ἤξερε γιατί ἦρθε νὰ ἐγκατασταθεῖ σὲ μιὰ περιοχὴ ὅπου δὲν ἤξερε κανέναν. Ὑπέθεταν ὅτι ἦταν Νορμανδὴ, διότι συχνὰ τὸ πρῶτὴ τὴν ἐβλεπαν νὰ φοράει ἕναν βαμβακερὸ σκουφο. Αὐτὴ ἡ νυχτερινὴ ἀμφέση δὲν τὴν ἐμπόδιζε καθόλου νὰ εἶναι πολὺ κοκέτα τὴν ἡμέρα. Συνήθως φοροῦσε πολὺ ὁμορφα φορέματα, ἔβαζε ἕνα σωρὸ κορδέλες στὰ σκουφιά της καὶ στολιζόταν μὲ κοσμήματα σὰ λατέρνα. Χωρὶς ἄλλο, κατοικοῦσε προηγούμενως κάπου παραθαλάσσια, γιατί στὶς κουβέντες της ἀνακατεύονταν συνέχεια ἡ θάλασσα καὶ τὰ καράβια.

Δὲν τῆς ἄρρεσε νὰ μιλάει γιὰ τὸν ἄντρα της, ποὺ ἀπ' ὅ,τι ἔλεγε εἶχε πνιγεῖ σ' ἓνα ναυάγιο. Ποτὲ της δὲν εἶχε πεῖ κουβέντα παραπάνω γι' αὐτόν. Μόνο κάποια φορὰ τῆς εἶχε ξεφύγει στὴ γαλατοῦ καὶ μπροστὰ σὲ τρεῖς ἄλλους: «Ποτὲ γυναῖκα δὲν ὑπέφερε ὅσο ἐγὼ στὸ γάμο μου». Καὶ μιὰ ἄλλη φορὰ εἶχε πεῖ: «Καινούργιο κοσκι-

νάκι μου καὶ ποῦ νὰ σὲ κρεμάσω· ἓναν χρόνο μ' ἀγάπησε ὅλο κι ὅλο ὁ ἀντρας μου».

Ὅλοι θεωροῦσαν πλούσια τὴ χήρα Λερούζ ἢ τουλάχιστον πολὺ εὐκατάστατη. Δὲν ἦταν τσιγγούνα. Εἶχε δανείσει μιὰ γυναίκα στὴ Μαλμεζὸν ἐξήντα φράγκα γιὰ κάποια δόση τῆς καὶ δὲν δέχτηκε νὰ τὰ πάρει πίσω ἀργότερα. Μιὰν ἄλλη φορὰ εἶχε δώσει διακόσια φράγκα σ' ἓναν φτωχὸ ψαρά στὸ Πόρ-Μαρλί. Τῆς ἄρεσε ἡ καλοπέραση, ξόδευε πολλὰ γιὰ τὸ φαγητό τῆς καὶ τὸ κρασί τὸ παράγγελνε μὲ τὰ κιβώτια. Χαιρόταν νὰ περιποιεῖται τοὺς γνωστούς τῆς καὶ τὰ δεῖπνα τῆς ἦταν ὑπέροχα. Ὅταν τὴν κολάκευαν λέγοντάς τῆς ὅτι εἶναι πλούσια, δὲν τὸ ἀρνιόταν φανατικά. Πολλές φορὲς τὴν εἶχαν ἀκούσει νὰ λέει: «Δὲν ἔχω εἰσοδήματα, ἀλλὰ ἔχω ὅ,τι μοῦ χρειάζεται. Ἄν ἤθελα πιὸ πολλὰ, θὰ τὰ εἶχα».

Ἐξάλλου, ποτὲ δὲν τῆς ξέφευγε ἡ παραμικρὴ νύξη γιὰ τὸ παρελθόν, τὴν καταγωγή ἢ τὴν οἰκογένειά τῆς. Ἦταν πολὺ φλύαρη, ἀλλὰ παρόλο ποὺ μιλοῦσε πολὺ, δὲν τὴν ἀκουσαν ποτὲ νὰ λέει κάτι κακὸ γιὰ τοὺς ἄλλους. Κι αὐτὸ παρόλο ποὺ εἶχε δεῖ, καταπῶς φαίνεται, τὸν κόσμον καὶ ἤξερε πολλὰ πράγματα. Πολὺ καχύποπτη, ταμπουρωνόταν στὸ σπίτι τῆς σὰν σὲ φρούριο. Ποτὲ δὲν ἐβγαίνει τὸ βράδυ. Ξέρανε ὅτι μέθαγε τακτικὰ στὸ δεῖπνο καὶ μετὰ ξάπλωνε. Σπάνια τὴν ἐπισκέπτονταν ξένοι: τέσσερις ἢ πέντε φορὲς μία κυρία κι ἓνας νεαρὸς κι ἄλλη μιὰ φορὰ δύο κύριοι — ἓνας ἡλικιωμένος ὅλο παράσημα κι ἓνας νέος· αὐτοὶ οἱ δύο εἶχαν ἔρθει μὲ μιὰ ὑπέροχη ἄμαξα.

Μὲ λίγα λόγια, δὲν τὴν πολυεκτιμοῦσαν. Τὰ λόγια τῆς ἦταν πολλὲς φορὲς περίεργα καὶ σοκαριστικὰ νὰ τ' ἀκοῦς ἀπὸ τὸ στόμα μιᾶς γυναίκας τῆς ἡλικίας τῆς. Τὴν

εἶχαν ἀκούσει νὰ δίνει τὶς πιὸ πρόστυχες συμβουλές σὲ κάποια νεαρὴ κοπέλα. Ἕνας ἀλλαντοποιὸς τοῦ Μπουζιβάλ, ποὺ εἶχε οἰκονομικὰ προβλήματα, δοκίμασε ὥστοςο νὰ τὴ φλερτάρει. Τὸν ἀποπῆρε λέγοντάς του ὅτι τῆς ἔφτανε ποὺ παντρεύτηκε μίᾳ φορὰ ἤδη. Πολλές φορὲς εἶχαν δεῖ νὰ ἔρχονται διάφοροι ἄντρες στὸ σπίτι της. Πρῶτα ἓνας νεαρός, ποὺ ἔμοιαζε μὲ ὑπάλληλο τῶν σιδηροδρόμων, ἔπειτα ἓνας ἀρκετὰ ἡλικιωμένος μελαχρινὸς ποὺ φόραγε ἓνα ντρίλινο πουκάμισο καὶ φαινόταν πολὺ κακός. Ὑπέθεταν ὅτι καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος ἦταν ἐραστές της.

Ἐνῶ ὁ ἀστυνόμενος ἔκανε τὶς ἐρωτήσεις καὶ ἔγραφε ταυτόχρονα περιληπτικὰ τὶς ἀπαντήσεις, κατέφθασε κάποια στιγμή καὶ ὁ ἀνακριτής. Μαζί του ἔφερε καὶ τὸν διευθυντὴ τῆς Ἀσφάλειας καθὼς κι ἓναν ἀστυνομικό του.

Ὁ κύριος Νταμπιρόν, ποὺ οἱ φίλοι του τὸν εἶχαν δεῖ μὲ μεγάλη τους ἐκπλήξη νὰ παραιτεῖται τὴν ὥρα ποὺ ἀνοιγόταν μπροστά του πιά μιὰ λαμπρὴ καριέρα καὶ νὰ πηγαίνει νὰ καλλιεργήσει τὸν κῆπο του, ἦταν τότε ἓνας καλοστεκούμενος, συμπαθητικὸς τριανταοχτάρης, παρ' ὅλη τὴν ψυχρότητά του, μὲ μιὰ γλυκιὰ καὶ λίγο θλιμμένη φυσιογνωμία. Αὐτὴ ἡ θλίψη ἴσως νὰ ἦταν τὸ κατάλοιπο μιᾶς βαριᾶς ἀρρώστιας ποὺ κόντεψε νὰ τὸν στείλει στὸν ἄλλο κόσμο πρὶν ἀπὸ δύο χρόνια.

Ἀνακριτὴς ἀπὸ τὸ 1859, εἶχε ἀποκτήσει πολὺ γρήγορα λαμπρὴ φήμη. Ἐργατικὸς, ὑπομονητικὸς, ὀξυδερκής, ἤξερε νὰ ξετυλίγει μὲ σπάνια διεισδυτικότητα τὸ κουβάρι μιᾶς ὑπόθεσης ὅσο μπερδεμένη κι ἂν ἦταν, βρίσκοντας καὶ τραβώντας τὸ κατάλληλο νῆμα ἀνάμεσα σὲ χίλια. Μὲ τὴν ἀμείλικτη λογικὴ του, μπορούσε νὰ λύσει

καλύτερα ἀπὸ ὅποιονδῆποτε ἄλλον τὰ τρομερὰ αὐτὰ προβλήματα, ὅπου ὁ ἄγνωστος x ἦταν ὁ δράστης. Κατέληγε ἐπιδέξια ἀπὸ τὸ γνωστὸ στὸ ἄγνωστο καὶ ἦταν διάσημος γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁμαδοποιοῦσε τὰ γεγονότα καὶ συγκροτοῦσε ἀπὸ τὶς πιὸ ἀνούσιες καὶ τὶς πιὸ ἀδιάφορες ἐκ πρώτης ὄψεως ἐνδείξεις μίαν δέσμη ἀπὸ ἀδιάσειστες ἀποδείξεις.

Μὲ τὰ τόσα πολλὰ καὶ ἀνεκτίμητα προτερήματά του, δὲν ἔμοιαζε ὥστόσο γεννημένος γι' αὐτὰ τὰ τρομερὰ καθήκοντα. Ἡ ἀσκησὴ τους τοῦ προκαλοῦσε ρίγη καὶ χρησιμοποιοῦσε μὲ ἐπιφύλαξη τὶς ἀπεριόριστες ἐξουσίες του. Δὲν εἶχε τὸ ἀπαιτούμενο θάρρος γιὰ τὰ ριψοκίνδυνα θεατρικοῦ στὶλ χτυπήματα ποὺ κάνουν νὰ λάμψει ἡ ἀλήθεια.

Τοῦ εἶχε πάρει πάρα πολὺ καιρὸ νὰ συνηθίσει κάποιες πρακτικές, στίς ὁποῖες οἱ πιὸ ἄτεγκτοι συνάδελφοί του κατέφευγαν χωρὶς καμία τύψη. Ἔτσι, σιχαινόταν νὰ ξεγελάει τοὺς κατηγορούμενους καὶ νὰ τοὺς στήνει παγίδες. Στὴν Εἰσαγγελία ἔλεγαν γι' αὐτόν: «Εἶναι λιπόψυχος». Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι καὶ μόνο ποὺ σκεφτόταν τὶς γνωστὲς δικαστικὲς πλάνες τοῦ σηκώνονταν οἱ τρίχες τοῦ κεφαλιοῦ του. Δὲν τοῦ ἔφτανε οὔτε ἡ πεποίθηση οὔτε οἱ πλέον πιθανὲς ἐνδείξεις, ἀλλὰ ἡ ἀπόλυτη βεβαιότητα. Δὲν ἠσύχαζε μέχρι τὴν ἡμέρα ὅπου ὁ κατηγορούμενος θὰ ὑποχρεωνόταν νὰ σκύψει τὸ κεφάλι μπροστὰ στίς ἀποδείξεις — σὲ σημεῖο ποὺ κάποιος ἀντεισαγγελέας τὸν κατηγοροῦσε γελώντας πῶς δὲν ἔψαχνε γιὰ ἐνόχους ἀλλὰ γιὰ ἀθώους.

Ὅσο γιὰ τὸν ἀρχηγὸ τῆς Ἀσφάλειας, δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν περιβόητο Ζεβρόλ, ὁ ὁποῖος σίγουρα θὰ ἔχει

έναν σημαντικὸν ρόλον στὰ θεατρικὰ ἔργα τῶν μελλοντικῶν γενεῶν. Εἶναι ἀναμφίβολα ἄξιος ἀντρας, ἀλλὰ τοῦ λείπει ἡ ἐπιμονὴ καὶ τὸν χαρακτηρίζει ἕνα ἀπίστευτον πεῖσμα ποὺ τὸν τυφλώνει. Ἄν πάρει λάθος δρόμον στὴν ἔρευνα, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις νὰ τὸ παραδεχτεῖ, καὶ ἀκόμη λιγότερον νὰ τὴν ξαναπιάσει ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἀπὸ τὴν ἄλλην, εἶναι πολὺ θρασὺς καὶ ψυχραίμος καὶ ἀποκλείεται νὰ τὰ χάσει ἀπὸ κάτι ἀπρόοπτον. Ἦταν λιπόσαρκος ἀλλὰ δυνατὸς σὰν τὸν Ἡρακλῆ καὶ ποτέ του δὲν δίστασε ν' ἀντιμετωπίσει τοὺς πιὸ ἐπικίνδυνους κακοποιούς.

Ἀλλὰ ἡ εἰδικότητά, ἡ δόξα καὶ ἡ μεγάλη ἐπιτυχία του εἶναι ἡ θαυμαστὴ καὶ ἀπίστευτὴ ἱκανότητά του νὰ θυμᾶται φυσιολογίαις. Ἀρκεῖ νὰ δεῖ γιὰ πέντε λεπτὰ μία φυσιολογία καὶ πάει, τέλειωσε, καταχωρεῖται καὶ ἀπομνημονεύεται. Παντοῦ καὶ ὅποτεδῆποτε θὰ τὸν ἀναγνώρισει. Στὸν πιὸ ἀπίθανον τρόπο, στίς πιὸ ἀπίστευτες περιστάσεις, μὲ τὴν πλέον πρωτοφανή μεταμφίση, δὲν πρόκειται νὰ μπερδευτεῖ. Αὐτό, ὅπως ἰσχυρίζεται, γίνεται διότι στὸν ἄνθρωπον δὲν βλέπει, δὲν παρατηρεῖ, παρὰ μόνον τὰ μάτια του. Ἀναγνώριζει τὸ βλέμμα χωρὶς ν' ἀσχολεῖται μὲ τὰ χαρακτηριστικά.

Ἐδῶ καὶ λίγους μῆνες στὸ Πουασὶ ἔκαναν ἕνα πείραμα. Κουκούλωσαν μὲ κουβέρτες τρεῖς κρατούμενους ὥστε νὰ μὴν ξεχωρίζεις τὸ σουλούπι τους. Στὸ πρόσωπον τοὺς ἔβαλαν ἕνα χοντρὸ κάλυμμα ποὺ ἄφηνε μόνον τὰ μάτια τους νὰ φαίνονται μέσα ἀπὸ δύο τρύπες καὶ τοὺς παρουσίασαν ἕτσι στὸν Ζεβρόλ. Χωρὶς τὸν παραμικρὸ δισταγμὸ, τοὺς ἀναγνώρισε καὶ τοὺς τρεῖς καθὼς καὶ τὰ ὀνόματά τους.

Νὰ ἦταν μόνον τύχη;

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὁ Ζεβρόλ εἶχε γιὰ βοηθὸ ἕναν παλιὸ τύπο τοῦ ὑποκόσμου ποὺ εἶχε συμφιλιωθεῖ μὲ τὸ Νόμο, ἕναν παλικάρὰ ἐπιδέξιο στὰ νέα του καθήκοντα, μὲ μυαλὸ ξυράφι, ποὺ ζήλευε τὸ ἀφεντικό του καὶ δὲν τὸν ὑποληπτόταν καὶ πολὺ. Τὸν ἔλεγαν Λεκόκ.

Ὁ ἀστυνόμος, ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ κουράζεται ἀπὸ τὶς εὐθύνες, ὑποδέχτηκε τὸν ἀνακριτὴ, τὸν ἀρχηγὸ τῆς Ἀσφάλειας καὶ τὸν βοηθὸ του ὡς ἀπελευθερωτές. Τοὺς ἐξέθεσε ἐν συντομία τὰ γεγονότα καὶ τοὺς διάβασε τὸ πρακτικὸ ποὺ εἶχε συντάξει.

— Ἐξαιρετικὴ δουλειά, κύριε! τοῦ εἶπε ὁ ἀνακριτὴς. Ὅλα εἶναι ξεκάθαρα. Μόνο ποὺ ὑπάρχει κάποιον γεγονὸς τὸ ὁποῖο παραλείψατε.

— Ποιό γεγονὸς, κύριε; ρώτησε ὁ ἀστυνόμος.

— Ποιὰ μέρα εἶδαν γιὰ τελευταία φορὰ τὴ χήρα Λερούζ καὶ τί ὥρα;

— Θὰ ἔφταναν κι ἐκεῖ, κύριε. Τὴν εἶδαν τὸ βράδυ τῆς Μαρντὶ Γκρά στὶς πέντε καὶ εἴκοσι. Ἐρχόταν ἀπὸ τὸ Μπουζιβάλ καὶ κουβαλοῦσε ἕνα πανέρι μὲ ψώνια.

— Ὁ κύριος ἀστυνόμος εἶναι σίγουρος γιὰ τὴν ὥρα; ρώτησε ὁ Ζεβρόλ.

— Ἀπολύτως, καὶ νὰ γιατί: οἱ δύο μάρτυρες ποὺ καθορίζουν μὲ τὴν κατάθεσή τους τὴν ὥρα, ἡ κυρία Τελιέ κι ἕνας βαρελάς ποὺ μένουν ἐδῶ δίπλα, κατέβαιναν ἀπὸ τὴν ἐπιβατικὴ ἄμαξα ποὺ φεύγει ἀπὸ τὸ Μαρλί ἀνὰ μία ὥρα ὅταν εἶδαν τὴ χήρα Λερούζ στὸ κάθετο δρομάκι· ἐπιτάχυναν τὸ βῆμα τους γιὰ νὰ τὴν προλάβουν, συζήτησαν γιὰ λίγο μαζί της καὶ τὴν ἄφησαν μπροστὰ στὴν ἐξώπορτά της.

— Καὶ τί εἶχε στὸ πανέρι της; ρώτησε ὁ ἀνακριτὴς.

—Οἱ μάρτυρες δὲν ἔχουν ἰδέα. Ξέρουν μόνο ὅτι κουβαλοῦσε δύο σφραγισμένα μπουκάλια κρασί κι ἓνα λίτρο ρακί. Παραπονιόταν ὅτι εἶχε πονοκέφαλο καὶ τοὺς εἶπε ὅτι παρὰ τῇ συνήθειᾳ νὰ τὸ ρίχνει κανεὶς ἔξω μέρα ποὺ ἦταν, ἐκείνη θὰ πήγαινε γιὰ ὕπνο.

—Αὐτὸ εἶναι! ἀναφώνησε ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἀσφάλειας. Ξέρω ποῦ πρέπει νὰ ψάξουμε.

—Ἀλήθεια; ἔκανε ὁ κύριος Νταμπιρόν.

—Διάολε! Εἶναι ἀπολύτως ξεκάθαρο. Πρέπει νὰ βροῦμε τὸν ψηλὸ μελαχρινὸ μὲ τὸ ντρίλινο πουκάμισο. Τὸ ρακί καὶ τὸ κρασί προορίζονταν γι' αὐτόν. Ἡ χήρα τὸν περίμενε γιὰ νὰ τοῦ κάνει τὸ τραπέζι. Κι ὁ ἀξιαγάπητος ἐραστής μας ἦρθε.

—Μπᾶ! πέταξε ἀγανακτισμένος ὁ ἐνωμοτάρχης. Ἡ χήρα ἦταν πολὺ γριὰ καὶ κακάσχημη.

Ὁ Ζεβρόλ κοίταξε εἰρωνικὰ τὸν ἀπλοϊκὸ χωροφύλακα.

—Μὰ δὲν ξέρετε λοιπόν, κύριε ἐνωμοτάρχα, ὅτι μιὰ γυναίκα μὲ λεφτὰ εἶναι πάντα νέα κι ὁμορφὴ ἐὰν καὶ ἐφόσον τὸ θέλει;

—Ἴσως νὰ ὑπάρχει κάτι ἐδῶ πέρα, συνέχισε ὁ ἀνακριτής. Ἀλλὰ ἐμένα ἄλλο πράγμα μοῦ ἔκανε ἐντύπωση. Πιὸ πολὺ μοῦ χτύπησε ἡ φράση τῆς χήρας Λερούζ: «Ἄν ἦθela πιὸ πολλὰ, θὰ τὰ εἶχα».

—Καὶ σὲ μένα ἔκανε ἐντύπωση αὐτὴ ἡ φράση, συμφώνησε κι ὁ ἀστυνόμος.

Ἀλλὰ ὁ Ζεβρόλ δὲν ἄκουγε πιὰ κανέναν. Εἶχε βρεῖ τὸ ἶχνος ποὺ χρειαζόταν κι εἶχε ἀρχίσει νὰ ψάχνει κἀθε σπιθαμὴ καὶ γωνίτσα τοῦ δωματίου. Ξαφνικὰ στράφηκε πρὸς τὸν ἀστυνόμο.

— Καλὰ ποὺ τὸ σκέφτηκα! φώναξε. Τὴν Τρίτη δὲν ἄλλαξε ὁ καιρὸς; Ἐδῶ καὶ δεκαπέντε ἡμέρες εἴχαμε παγωνιὰ καὶ μετὰ πλάκωσε μπόρα. Τί ὥρα ἔπιασε ἡ βροχή;

— Στὶς ἐννιάμισι, ἀπάντησε ὁ ἐνωμοτάρχης. Εἶχα τελειώσει τὸ βραδινό μου καὶ εἶχα βγεῖ γιὰ νὰ κάνω μία ἐπιθεώρηση στοὺς χοροὺς ὅταν μ' ἔπιασε ἡ μπόρα ἀπέναντι ἀπὸ τὴν ὁδὸ τῶν Ψαράδων. Σὲ λιγότερο ἀπὸ δέκα λεπτά, στὸ δρόμο εἶχε ἓνα δάχτυλο νερό.

— Πολὺ ὠραῖα! εἶπε ὁ Ζεβρόλ. Ἄρα, ἂν αὐτὸς ὁ τύπος εἶχε ἔρθει μετὰ τὶς ἐννιάμισι, τὰ παπούτσια του θὰ ἦταν καταλασπωμένα. Ἀλλιῶς πρέπει νὰ ἦρθε νωρίτερα. Θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ δοῦμε ἐδῶ αὐτό, ἀλλὰ τώρα τὰ ἴχνη χάθηκαν. Κύριε ἀστυνόμε, ὑπῆρχαν ἴχνη ἀπὸ πατημασιές;

— Ὅφειλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι δὲν ἀσχοληθήκαμε μ' αὐτό.

— Ἀχά! ἔκανε ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἀσφάλειας ὅλο ἀπογοήτευση. Πολὺ κακὸ αὐτό.

— Περιμένετε, συνέχισε ὁ ἀστυνόμος. Ἐχομε ἀκόμη μιὰ εὐκαιρία νὰ τὸ δοῦμε, ὅχι σ' αὐτὸ τὸ δωμάτιο ἀλλὰ στὸ ἄλλο. Δὲν πειράξαμε τίποτε ἀπολύτως ἐκεῖ. Τὰ δικὰ μου βήματα καθὼς καὶ τοῦ ἐνωμοτάρχη ξεχωρίζουν εὐκόλα. Γιά νὰ δοῦμε...

Καθὼς ὁ ἀστυνόμος ἀνοίγε τὴν πόρτα τοῦ δεύτερου δωματίου, ὁ Ζεβρόλ τὸν συγκράτησε.

— Θὰ ζητοῦσα ἀπὸ τὸν κύριο ἀνακριτὴ, εἶπε, νὰ μοῦ ἐπιτρέψει νὰ ἐξετάσω τὰ πάντα μόνος μου πρὶν μπεῖ ὁποιοσδήποτε ἄλλος. Τὸ θεωρῶ πολὺ σημαντικόν.

— Βεβαίως, δέχτηκε ὁ κύριος Νταμπιρόν.

Ὁ Ζεβρόλ πέρασε πρῶτος καὶ ὅλοι πίσω του σταμάτησαν στὸ κατώφλι. Ἔτσι εἶχαν μιὰ συνολικὴ εἰκόνα τῆς σκηνῆς τοῦ ἐγκλήματος.

Ὅπως εἶχε διαπιστώσει κι ὁ ἀστυνόμος, ἦταν λὲς καὶ κάποιος εἶχε κάνει ὅλο μανιὰ τὸν τόπο ἄνω κάτω.

Στὴ μέση τοῦ δωματίου ὑπῆρχε ἓνα τραπέζι καλυμμένο μὲ ἓνα φινό τραπεζομάντηλο, ἄσπρο σὰν τὸ χιόνι. Ἐπάνω ἦταν τοποθετημένο ἓνα υπέρροχο ποτήρι ἀπὸ σκαλιστὸ κρύσταλλο, ἓνα πανέμορφο μαχαίρι κι ἓνα πορσελάνινο πιάτο. Ἐπίσης ἓνα μόλις ἀρχινισμένο μπουκάλι κρασι κι ἓνα μπουκάλι ρακὶ ἀπ' ὅπου ἔλειπαν πέντ' ἕξι ποτηράκια.

Δεξιὰ ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ κεῖ στὸ παράθυρο ἔστεκαν στὸν τοῖχο δύο ὁμορφες καρυδένιες ντουλάπες μὲ σκαλιστὲς κλειδαριές. Καὶ οἱ δυὸ ἔχασκαν ἄδειες, ἐνῶ παντοῦ στὸ πάτωμα ἦταν σκορπισμένο τὸ περιεχόμενό τους. Παλιὰ ροῦχα, ἀσπρόρουχα, προσωπικὰ ἀντικείμενα, ὅλα τὰ εἶχαν ἀνοίξει, τινάζει, τσαλακώσει.

Στὸ βάθος, κοντὰ στὸ τζάκι, ἓνα μεγάλο ντουλάπι μὲ πιατικὰ εἶχε μείνει ὀρθάνοιχτο. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ τζακιοῦ ἓνα παλιὸ γραφειάκι μὲ μαρμάρινη ἐπιφάνεια ἦταν παραβιασμένο, διαλυμένο, τὸ εἶχαν κάνει χίλια κομμάτια καὶ τὸ εἶχαν ψάξει ὥς καὶ στὴν παραμικρὴ χαραμίδα του. Ἡ πορτοῦλα του, σπασμένη, κρεμόταν ἀπὸ τὸν ἓναν μεντεσέ. Τὰ συρτάρια τὰ εἶχαν βγάλει καὶ ἦταν πεταμένα στὸ πάτωμα.

Τέλος, ἀριστερά, τὸ κρεβάτι ἦταν τελείως ξέστρωτο κι ἀνασταταμένο. Εἶχαν βγάλει ὥς καὶ τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸ στρώμα.

— Οὔτε ἵχνος πατημασιᾶς,³ μουρμούρισε πεισµω-
µένος ὁ Ζεβρόλ. Ἦρθε πρὶν ἀπὸ τὶς ἐννιάμισι τὸ βράδυ.
Τώρα µποροῦµε νὰ µποῦµε ἄφοβα.

Μπῆκε μέσα, προχώρησε κατευθεῖαν στὴ σορὸ τῆς
χήρας Λερούζ καὶ γονάτισε δίπλα τῆς.

— Δὲν µπορῶ νὰ πῶ, γκρίνιαξε, καθαρὴ δουλειά.
Ὁ δολοφόνος δὲν εἶναι πρωτάρης.

Ἔπειτα, κοιτώντας δεξιά κι ἀριστερά:

— Ὅπα! συνέχισε, ἡ φουκαριάρα μαγεύρευε ὅταν
τὴ χτύπησαν. Ὅρίστε τὸ τηγάνι στὸ πάτωμα, µὲ ζα-
µπὸν καὶ ἄβγά. Τὸ κάθαρµα δὲν εἶχε ὑπομονὴ νὰ περι-
µένει νὰ φάει πρῶτα. Ὁ κύριος βιαζότανε, τὴ χτύπησε
µὲ ἄδειο στοµάχι. Ἔτσι δὲν θὰ µπορεῖ νὰ ἐπικαλεστεῖ
πρὸς ὑπεράσπισή του ὅτι εἶχε ἔρθει στὸ κέφι στὸ ἐπι-
δόρπιο.

— Εἶναι φανερό, εἶπε ὁ ἀστυνόμος στὸν ἀνακριτὴ,
ὅτι τὸ κίνητρο ἦταν ἡ κλοπὴ.

— Πιθανόν, ἀπάντησε κοροϊδευτικὰ ὁ Ζεβρόλ. Γι'
αὐτὸ δὲν ὑπάρχει στὸ τραπέζι οὔτε ἓνα ἀσημένιο κου-
ταλάκι.

— Κοιτάχτε, σ' αὐτὸ τὸ συρτάρι ἔχει χρυσὰ νοµί-
σµατα! φώναξε ὁ Λεκόκ, ποὺ ἔψαχνε κι αὐτός. Εἶναι
γύρω στὰ τριακόσια εἴκοσι φράγκα.

— Ἄλλο πάλι καὶ τοῦτο! ἔκανε λίγο χαµένος ὁ
Ζεβρόλ.

Ἄλλὰ ἡ ἐκπληξή του δὲν κράτησε πολὺ καὶ συνέ-
χισε:

3. Οὔτε σκέψη βέβαια, τότε, γιὰ δακτυλικά ἀποτυπώµατα. Αὐτὰ
ἄρχισαν νὰ ἐφαρµόζονται µὲ δυσκολίες στὰ τέλη τοῦ 19ου αἰώνα.

—Θὰ τὰ ξέχασε. Ὑπάρχουν ἀκόμη πιὸ κραυγαλέα παραδείγματα. Ἔχω δεῖ ἐγὼ ἓναν φονιά πού ἀφοῦ σκότωσε, ἔχασε τόσο πολὺ τὰ λογικά του, ὥστε δὲν θυμόταν πιά τί εἶχε πάει νὰ κάνει ἐκεῖ πέρα κι ἔφυγε χωρὶς νὰ πάρει τίποτε. Τὸ παλικάρι μας συγκινήθηκε. Ποιὸς ξέρει; Μπορεῖ καὶ νὰ τὸν διέκοψαν. Μπορεῖ νὰ χτύπησαν τὴν πόρτα. Τὴν ἄποψή μου τὴν ἰσχυροποιεῖ τὸ γεγονός ὅτι ὁ τιποτένιος δὲν ἄφησε τὸ κερί ἀναμμένο ἀλλὰ ἔκανε τὸν κόπο νὰ τὸ σβήσει φεύγοντας.

—Σιγά! ἔκανε ὁ Λεκὸκ. Αὐτὸ δὲν ἀποδεικνύει τίποτε. Μπορεῖ νὰ εἶναι ἓνας ἄνθρωπος μεθοδικὸς καὶ οἰκονόμος.

Οἱ δύο ἄνθρωποι τῆς Ἀσφάλειας συνέχισαν νὰ ψάχνουν ὅλο τὸ σπῖτι, ἀλλὰ παρότι τὸ ἔκαναν φύλλο καὶ φτερό, δὲν κατάφεραν ν' ἀνακαλύψουν τίποτε καινούργιο. Δὲν βρῆκαν κανένα ἄλλο πειστήριο, οὔτε τὴν πιὸ ἰσχνὴ ἔνδειξη πού θὰ μπορούσε ν' ἀποτελέσει σημεῖο ἀναφορᾶς ἢ ἀφετηρίας γιὰ τὴν ἔρευνα. Ἀκόμα καὶ ὅλα τὰ χαρτιά τῆς χήρας Λερούζ εἶχαν ἐξαφανιστεῖ. Καὶ ἂν ἀκόμη εἶχε χαρτιά, δὲν βρῆκαν οὔτε ἓνα γράμμα, οὔτε ἓνα παλιόχαρτο, τίποτε.

Ποῦ καὶ ποῦ ὁ Ζεβρόλ σταματοῦσε γιὰ νὰ βρῖσκει ἢ νὰ γκρινιάξει:

—Ἄ, μὰ δὲν ἔχει τὸ Θεό του! Πρώτης τάξεως δουλειά! Τὸ κάθαρμα εἶναι πολὺ ἐπιδέξιο!

—Λοιπόν, κύριοι; ρώτησε ἐντέλει ὁ ἀνακριτής.

—Τζίφος, κύριε δικαστά! ἀπάντησε ὁ Ζεβρόλ. Τζίφος! Τὸ παλιοτόμαρο ἔλαβε ὅλες του τίς προφυλάξεις. Ἀλλὰ ποῦ θὰ μοῦ πάει; Θὰ τὸν τσακώσω... Πρὶν νυχτώσει, θὰ ἔχω ἀμολήσει μιὰ ντουζίνα ἀνθρώπους ξο-

πίσω του. Ἐξάλλου, δὲν θὰ πάει μακριά. Πῆρε μαζί του ὅλα τὰ ἀσημικά, ὅλα τὰ κοσμήματα... εἶναι χαμένος.

— Παρ' ὅλ' αὐτά, ἔκανε ὁ κύριος Νταμπιρόν, δὲν βλέπω νὰ ἔχουμε προχωρήσει καὶ πολὺ ἀπὸ τὸ πρῶί!

— Νὰ πάρει! Κάνουμε ὅ,τι περνάει ἀπ' τὸ χέρι μας, γρύλισε ὁ Ζεβρόλ.

— Τὴν τύχη μου! μουρμούρισε ὁ Λεκόν. Γιατί νὰ μὴν εἶναι ἐδῶ ὁ μπαρμπα-Ξεδιαλύνης;⁴

— Καὶ τί θὰ 'κανε παραπάνω ἀπὸ μᾶς; ἀντέτεινε ὁ Ζεβρόλ ἀγριοκοιτώντας τὸν ὑφιστάμενό του.

Ὁ Λεκόν χαμήλωσε τὰ μάτια καὶ δὲν ἔβγαλε ἄχνα, ἀλλὰ ἀπὸ μέσα του ἦταν καταχαρούμενος ποὺ εἶχε ἐνοχλήσει τὸ ἀφεντικό του.

— Τί εἶναι αὐτὸς ὁ μπαρμπα-Ξεδιαλύνης; ρώτησε ὁ ἀνακριτής. Κάπου σὰ νὰ ἔχω ξανακούσει αὐτὸ τὸ ὄνομα ἀλλὰ δὲν θυμᾶμαι ποῦ.

— Ἕνας φοβερὸς ἄνθρωπος! ἀναφώνησε ὁ Λεκόν.

— Εἶναι ἓνας παλιὸς ὑπάλληλος τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου, πρόσθεσε ὁ Ζεβρόλ. Ἕνας γεροπλούσιος ποὺ τὸ κανονικό του ὄνομα εἶναι Ταμπαρέ. Βοηθᾷ τὴν Ἀστυνομία ὅπως ὁ πλούσιος Ἀνσελὲν εἶχε γίνει δικαστικὸς κλητῆρας γιὰ τὸ κέφι του.

— Καὶ γιὰ νὰ αὐξάνει τὰ εἰσοδήματά του, παρατήρησε ὁ ἀστυνόμος.

— Αὐτός; Δὲν ὑπάρχει τέτοια περίπτωση. Αὐτὸς δουλεύει γιὰ τὴ δόξα, τόσο ποὺ πολλὰς φορὲς βάζει καὶ λεφτὰ ἀπ' τὴν τσέπη του, ἀπάντησε ὁ Λεκόν. Τὸ γλε-

4. Πρόκειται γιὰ ψευδώνυμο, Tiraclair στα γαλλικά, ἀπὸ τὴν ἔκφραση tirer au clair: ξεκαθαρίζω, ξεδιαλύνω.

ντάει! Ἐμεῖς στὰ μέρη μας τὸν βγάλαμε «Ξεδιαλύνη» ἀπὸ τῆ φράση ποὺ λέει συνέχεια. Εἶναι γερὸ τὸ γέρικο λαγωνικό! Αὐτὸς ξεδιάλυνε τὴν ὑπόθεση τῆς γυναίκας ἐκείνου τοῦ τραπεζίτη, τὸ ξέρετε; Μάντεψε ὅτι ἡ λεγάμενη ἔκλεψε τὸν ἴδιο τῆς τὸν ἑαυτὸ καὶ τὸ ἀπέδειξε.

— Δίκιο ἔχεις, τὸν κάρφωσε ὁ Ζεβρόλ. Ἀλλὰ αὐτὸς ἐπίσης παραλίγο νὰ στείλει στὴ λαιμητόμο τὸν φουκαρὰ τὸν Ντερέμ, τὸν ραφτάκο ποὺ τὸν κατηγοροῦσαν ὅτι εἶχε σκοτώσει τὴ γυναίκα του, μιὰ τιποτένια, καὶ ἦταν ἀθῶος...

— Κύριοι, χάνουμε τὴν ὥρα μας, τοὺς διέκοψε ὁ ἀνακριτής.

Καὶ γυρνώντας στὸν Λεκὸκ:

— Πηγαίνετε, εἶπε, νὰ μοῦ βρεῖτε τὸν μπαρμπα-Ταμπαρέ. Ἔχω ἀκούσει πολλὰ γι' αὐτόν, καὶ πολὺ θὰ ἤθελα νὰ τὸν δῶ ἐπὶ τὸ ἔργον.

Ὁ Λεκὸκ βγῆκε τρέχοντας. Ὁ Ζεβρόλ εἶχε ντροπιαστεῖ γιὰ τὰ καλὰ.

— Κύριε ἀνακριτά, ἄρχισε, ἔχετε βέβαια τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσετε τὴ βοήθεια ὅποιου σᾶς ἀρέσει. Ὅμως...

— Μὴ θυμώνετε, κύριε Ζεβρόλ, τὸν ἔκοψε ὁ κύριος Νταμπιρόν. Δὲ σᾶς γνώρισα χθές, ξέρω τί ἀξίζετε. Ὅμως σήμερα οἱ ἀπόψεις μας εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετες. Ἐσεῖς ἐπιμένετε στὸν μελαγχρινὸ σας κι ἐγὼ νομίζω ὅτι ἀκολουθεῖτε λάθος δρόμο.

— Θεωρῶ ὅτι ἔχω δίκιο, ἀπάντησε ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἀσφάλειας, κι ἐλπίζω ὅτι θὰ τὸ ἀποδείξω λίαν συντόμως. Θὰ τὸ τσακώσω τὸ τομάρι ὅποιο κι ἂν εἶναι.

— Θὰ εἶμαι πανευτυχὴς ἂν τὸ κάνετε.

—Μόνο, ὁ κύριος ἀνακριτῆς θὰ μοῦ ἐπιτρέψει νὰ τοῦ δώσω μία... πῶς νὰ τὸ πῶ χωρὶς νὰ φανῶ ἀγεννής; μία... συμβουλή;

—Ἀκούω.

—Ἐ λοιπόν! Θὰ σᾶς συμβούλευα νὰ μὴν πολυεμπιστεύετε τὸν μπαρμπα-Ταμπαρέ.

—Ἀλήθεια; Καὶ γιατί;

—Νά, γιατί αὐτὸς ὁ τύπος παθιάζεται πολύ. Κάνει τὸν ἀστυνομικὸ γιὰ τὴν ἐπιτυχία, οὔτε λίγο οὔτε πολὺ σὰν συγγραφέας. Κι ἔτσι ποὺ καυχιέται σὰν παγώνι, εὐκόλα παρασύρεται σὲ λάθος δρόμους. Ἐτσι καὶ βρεθεῖ μπροστὰ σ' ἓνα ἔγκλημα, ὅπως καλὴ ὥρα αὐτὸ ἐδῶ, θέλει σώνει καὶ καλὰ νὰ ἐξηγήσει τὰ πάντα ἐπιτόπου. Καὶ πράγματι σκαρφίζεται μιὰ ἱστορία ποὺ κολλάει ἀκριβῶς μὲ τὴν κατάσταση. Ἰσχυρίζεται πῶς ἀπὸ ἓνα μικρὸ πειστήριο ἀνασυνθέτει ὅλες τὶς φάσεις μιᾶς δολοφονίας, σὰν ἐκείνους τοὺς ἐπιστήμονες ποὺ ἀπὸ ἓνα κοκκία ἀναπαριστάνουν τὰ χαμένα ζῶα. Καμιά φορὰ πέφτει μέσα, ἀλλὰ συχνὰ ξεγελιέται. Ἐτσι καὶ στὴν ὑπόθεση τοῦ ράφτη, ἐκείνου τοῦ φουκαρῶ τοῦ Ντερέμ, ἂν δὲν ἤμουνα ἐγώ...

—Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴ γνώμη σας, τὸν ἔκοψε ὁ κύριος Νταμπιρόν, τὴ λαμβάνω ὑπόψη μου. Καὶ τώρα, κύριε ἀστυνόμε, συνέχισε, πρέπει πάσῃ θυσίᾳ νὰ προσπαθήσουμε ν' ἀνακαλύψουμε ἀπὸ ποιά περιοχὴ κατὰ γόταν ἡ χήρα Λερούζ.

Ἡ πομπὴ τῶν μαρτύρων ποὺ εἶχε κουβαλήσει ὁ ἐνωμοτάρχης τῆς Χωροφυλακῆς ξανάρχισε νὰ παρελαύνει μπροστὰ ἀπὸ τὸν ἀνακριτῆ. Ἀλλὰ δὲν προέκυψε τίποτε καινούργιο. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ὅσο ζοῦσε, ἡ χήρα Λε-

ρουζ ήταν ένα άτομο τρομερά διακριτικό, γιατί από τὰ λόγια της —και μιλούσε πάρα πολύ κάθε μέρα— δὲν βγῆκε ποτὲ κάποια χρήσιμη πληροφορία γιὰ τὶς κουτσομπόλες τῆς περιοχῆς.

Μόνο ποὺ ὅλοι ὅσοι ρωτήθηκαν ἤθελαν ὅπωςδῆποτε νὰ πληροφορηθοῦν τὸν ἀνακριτὴ γιὰ τὶς προσωπικὲς τοὺς πεποιθήσεις καὶ σκέψεις. Ἡ κοινὴ γνώμη συντασσόταν μὲ τὴν ἄποψη τοῦ Ζεβρόλ. Μὲ μιὰ φωνή, κατηγοροῦσαν τὸν ἄντρα μὲ τὸ γκρίζο πουκάμισο, τὸν ψηλὸ μελαχρινό. Σίγουρα αὐτὸς ἦταν ὁ ἔνοχος. Ὅλοι θυμοῦνταν τὸ ἄγριο ὕφος του ποὺ τρομοκρατοῦσε ὅλη τὴν περιοχή. Σὲ πολλοὺς εἶχε κάνει ἐντύπωση ἡ ὑποπτη ἐμφάνισή του καὶ τὸν ἀπέφευγαν προσεκτικά. Κάποιο βράδυ εἶχε ἀπειλήσει μιὰ γυναίκα καὶ κάποια ἄλλη μέρα εἶχε δείρει ἓνα παιδί. Δὲν ξέρανε βέβαια τὸ ὄνομα οὔτε τῆς γυναίκας οὔτε τοῦ παιδιοῦ, ἀλλὰ δὲν πειράζει· αὐτὲς οἱ κτηνώδεις πράξεις ἦταν γνωστὲς σ' ὅλο τὸν κόσμο.

Ὁ κύριος Νταμπιρόν εἶχε ἀπελπιστεῖ ὅτι θὰ ἔβρισκε τὴν παραμικρὴ ἄκρη, ὅταν τοῦ κουβάλησαν μιὰ μπακάλισσα τοῦ Μπουζιβάλ, ἀπὸ τὴν ὁποία ψώνιζε τὸ θύμα, καθὼς κι ἓνα ἀγόρι δεκατριῶν χρονῶν, ποὺ ὅπως βεβαίωναν εἶχαν θετικὲς πληροφορίες.

Πρῶτα προσῆλθε ἡ μπακάλισσα. Εἶχε ἀκούσει τὴ χήρα Λερούζ νὰ λέει ὅτι εἶχε ἓναν γιὸ ποὺ ζοῦσε ἀκόμη.

—Εἴστε σίγουρη; ἐπέμεινε ὁ δικαστικός.

—Ὅσο σίγουρη εἶμαι ὅτι ζῶ ἀκόμη, ἀπάντησε ἡ μπακάλισσα, παρόλο ποὺ ἐκεῖνο τὸ βράδυ —γιατὶ βράδυ ἦταν— ἡ κυρία ἦταν... καὶ μὲ συγχωρεῖτε γιὰ τὴν ἀνάιδειά μου, λίγο μεθυσμένη. Ἐμεινε γύρω στὴ μία ὥρα στὸ μαγαζί μου.